

'dur, ferm' (significat conservat pel sard *tostu*, així com en venecià etc.), i passant per 'valent, batallador', 'àgil' ha arribat finalment a 'ràpid, prest', d'on converteix en adverbi 'aviar'.

¹ Amb el significat català o amb el significat francès, molt més que el castellà, el veig en aragonès antic: «si matarán puerco, e qu' ende saquen *lonzas*, que los esquinen; e qui contra estas cosas farà, pague de pena cinco sueldos, la qual pena sia de los almuðafes», disposició de 1396, *Rev. de Aragón*, 1902, 915. — ² Hi ha un cas de *longas de mouton* en doc. medieval de Tarascó (*PSW* IV, 439) que no sabem si interpretar com a grafia de *lonja*, com suggereix Levy o com a testimoni d'un occità *longa* amb g oclusiva, poc important de tota manera pel seu isolament com a hapax. — ³ «Di raro uso» però no sota la línia, Petrocchi. — ⁴ En tot cas no valdria gaire com a agafador l'al. antiq. *lunte* 'parrac' (avui 'ble de candela'), al qual justament no es troba parentela més que en b-al.; i en hochdeutsch no apareix abans de Luter. Gamillscheg, *Rom. Germ.* II, p. 149, és veritat, cita un a-al. mj. *lunz* 'somniaient', però tot això resta vague i mal comprovat. — ⁵ Què hi ha en comú semànticament? El linx solament és conegut, i encara només per gent il·lustrada — mai el poble — per la seva vista penetrant. No ha donat cap progènie popular, ni àdhuc semiculta (per a la falsa etimologia de l'it. *lonza*, veg. ací *onça*, *LLEÓ*). Té *i* (*y*) i no pas *o*, *u*. De cap manera la NC^e recollada no podria explicar la sonora *z*. I l'addició del sufix *-i* fóra arbitrària.

Llonza (planta), V. *llonja* *Llonze*, *llonzi*, V. *llonza*

LLOP, del ll. *LŪPUS* id. □ 1.ª doc.: orígens.

«Lo lehó e sos companyons hagueren fam, e demanà al *lop* e a na Ranart què porien menjar e --- digueren tart era com poguessen percellar vianda», «acort fer emprès que lo ors e'l leupart e la onça e la serp e'l *lop* fossen consellers del Rey», Llull (*Merav.* II, 91.14, 94.11); «l'ànima dels bruts --- és racional, car veig que esquiva perills e cerca plaers: l'ovella fuig al *lop*, la rata al gat, la perdiu al falcó ---», BMetge (*Somni* I, NC., 54.16); «diu lo fabulari que lo *lop* convidava d'amors la somera, e diu que respòs la somera — No t trebaylls debades, car pus amé l'ase primerament, no-n poria fer plaer d'aquí avant a altre», Eiximenis (*Dones*, cap. 29; *EntreDL* I, 186, n. 57). «--- Va començar la tràgica llegenda: — Una vegada eren uns *llops* que semblaven homes... Com que volien fer de pastors, van anar a robar bens i ovelles --- La guilla els va dir com matava l'avitram, el tigre els va complaure --- però de l'animal que van aprendre més va ser de l'home --- enginy humà i no de *llops*, après dels homes, aquest d'engegar germans contra germans amb furienta follia --- Una veu va cridar de la porta estant: — Que surti En Pere Coromines» (*La Cova dels Llops*, en *Presons Im.*, O. C., 869b23).

Sense alteració, a tot el domini lingüístic. Només alguns dels significats secundaris (aspecte atès genera-

ment per *AlcM* i *DAG*). *Llop*, que el *DAG*. (§ 4) i *AlcM* (§ 14) prenen per nom d'una vela (i que el *DAG*. exemplifica només en el S. xv), sembla ser més aviat un dispositiu o lligada que es feia amb vela, arbre i politja: «havets pres --- l'arbre de la sua galea, qui colave a dues poliges, e havets-ne fet *lop* a una galea nostra, e havet-li-n dat una qui colla ab una polige» en un doc. de 1351 (*Diplom. de l'Or. Català* de Rubió i Lluch, 266; cf. ací vol. II, 828b40ss.). Per al *lop*, obertura per sortir al teulat (*AlcM*, § 10), veg. Josep Pla, *L'Empordanet*, p. 68; quant a la base comparativa, veg. tot seguit, sobre *lloba*. Per a *llop* nom de peix, veg. infra, sobre *llobarro*. De *llop* 'ulceració' parlaré sobre *llobàs-llobet*.

Lloba. La femella del *lop* es deia així tradicionalment [1369, *AlcM*, i en els diccs. de rims de JMarc i Aversó]; es dedueix també d'alguna al·lusió de Cerverí a la mal famada *Loba de Penautier*, la noble i llibertina llenguadociana de c. 1200, a la qual i al seu fill bord *Lobat* fan al·lusió diversos trobadors clàssics, entre ells el nostre R. Vidal de Besalú (*Abril issia*, v. 574), veg. comentari i molta bibliografia, en l'edició del nostre Dr. en filologia WHWField, pp. 160-2.

Avui s'ha innovat popularment com *llopa* en molts llocs (Maresme etc.), i es manté en d'altres, com és el Conflent, on em mostraven un forat dit la *Cova de la lúbə* (a Conat, 1960). Partint de la imatge del *lop* i la *lloba* que s'esmunyen encauant-se en el seu forat — encara més ella, menys audaç — s'explica que *lop* i *lloba* hagin passat a designar cavitats i passos coberts, com ja hem vist amb el *lop* per a passar a la teulada; a la part oriental del ross. (Aspres i Baix Vallès) *lloba* (*lúbə*) és un petit túnel o galerieta per on passa subterràniament un canal o sèquia: a Pontellà, amb expressió completa «La Cova de *Lloba*», galeria immediata al S. del poble que desaigua a les Vegueres, i més a l'E. el Canal de *kóba-də-lúbə* que desaigua a la Canta-rana; el canal de Nidoleres «passa per dues *lúbə*s que diuen les *llobes del Rec*» Banyuls dels Aspres; «hi han fet una *lúbə* que es fica din' del tuire ['tosquera'] perquè hi passi el rec» el Voló; i, en termes semblants, a Brullà i a St. Joan de Pladecorts, mentre que a Reiners, parlant-me de «La *Lloba* de Can Nia», m'ho defineixen com una simple cova (1960). D'altres sentits molt diferents del mot *lloba*, parlaré a la fi, com a apèndix.

Llobada «l'espai de terra tancat per la corba que ha de fer necessàriament el solc en trobar-se la rella amb una soca d'arbre que li impedeix seguir tot dret», MAntSalvà, gloss. a la seva traducció de *Mireia*, mot que no imita pas del provençal (en *TdF* ni *PDPF*), però sí de la seva Mallorca, on també s'usa a Manacor, i alterat com *ləubədə* (contaminació de *llaurada*) a Felanitx (*BDLC* IV, 245); i que ja tenim en JRoig: «los qui, logats, / humiliats, / obrar volran, / e suaran / en les cavades, / no fent *lobades*: / del divinal / diner real / seran pagats».

No hi ha raó ni pretext per suposar que derivi de *llom*, com digué un cop Antoni Griera, però tampoc n'hi ha gaire més per negar implícitament que vingui